

Raadsvoorstel

Vergadering van Gemeenteraad

Datum vergadering	29 juni 2021
Voorstel van	Philippine van der Kleij
Team	Ruimtelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	Hans Heddes
Onderwerp	Regionale Energie Strategie 1.0 NHN
Openbaar	Ja

Publiekssamenvatting

Eerlijke verdeling van lusten en lasten bij opwek van hernieuwbare energie

Noord-Holland Noord ziet mogelijkheden om meer duurzame energie op te wekken. De regio zet in op een ambitie van 1,5 TWh voor 2030. Dit komt bij de 2,1 TWh die nu al wordt opgewekt. In een uitgebreid proces is door gemeenten, provincie, waterschap, netbeheerder, andere belanghebbenden en inwoners gekozen voor zonnepanelen op daken, geluidschermen en parkeerterreinen. Daarnaast zijn plekken aangewezen voor verder onderzoek naar kansen voor grootschalige zon en in mindere mate voor grootschalige wind op en bij bedrijventerreinen en langs wegen. Ook ziet de regio kansen om in het IJsselmeer natuurontwikkeling te combineren met zonne-atollen. Belangrijke uitgangspunt bij de realisatie is het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom per project.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad voor te stellen om:

1. De gemeenteraad besluit:

- in te stemmen met de Regionale Energie Strategie 1.0 Noord-Holland Noord (RES 1.0 NHN) als resultaat uit het regionale proces. Met als belangrijkste punten:

- o de ambitie van de regio Noord-Holland Noord van 3,6 Terawattuur (TWh) als uitgangspunt te hanteren voor de opwek in 2030 in de regio Noord-Holland Noord en daarmee bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030.
- o de kaart met globale zoekgebieden voor opwek van grootschalige wind- en zonne-energie daarvoor als uitgangspunt te hanteren.

2. De gemeenteraad besluit:

- de uitkomsten van de RES 1.0, die effect hebben op gemeente Schagen, mee te nemen bij de uitwerking van de uitvoeringsinstrumenten voor omgevingsbeleid.

Inleiding

NB De teksten die regionaal van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de door de regio voorgestelde teksten, zodat alle deelnemende colleges/Gedeputeerde Staten en Dagelijks Bestuur hetzelfde besluit nemen. Daarom kan de taal waarin de teksten gegoten zijn, afwijken van wat u gewend bent. Dit geldt niet voor de teksten die specifiek van toepassing zijn op gemeente Schagen.

Aanleiding en context

Landelijke opgave

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat 30 energieregio's in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Noord-Holland Noord (NHN) is een van de 30 energieregio's. De energieregio's maken in de RES afspraken om in 2030 samen 35 terawattuur (TWh) aan grootschalige hernieuwbare elektriciteit op land opwekken. Ook wordt in de Regionale Structuur Warmte (RSW) toegewerkt naar het maken van afspraken over de inzet van regionale duurzame warmtebronnen.

Voor de RES geldt de volgende tijdslijn, zoals opgenomen in de landelijke 'handreiking regionale energiestrategie (oktober 2019)':

- 1 oktober 2020 opleveren concept-RES
- 1 juli 2021 opleveren vastgestelde RES 1.0
- 1 juli 2023 opleveren RES 2.0, tussentijds ijkmoment van de RES
- 1 januari 2025 omgevingsvergunningen voor zon- en windprojecten zijn verleend
- 1 juli 2025 opleveren RES 3.0, tussentijds ijkmoment van de RES
- 1 januari 2030 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land is gerealiseerd

Regionale samenwerking en lokale besluiten

In het RES-proces van Noord-Holland Noord wordt interbestuurlijk samengewerkt tussen de 18 gemeenten, de Provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De deelnemende overheden behouden daarin de eigen rol van het bevoegd gezag.

In het proces om te komen tot de RES 1.0 heeft gemeente Schagen reeds een aantal besluiten genomen, van begin tot heden:

- In 2019 heeft de gemeenteraad de Startnotitie RES NHN vastgesteld, met daarin de kaders voor het RES-proces.
- Op 21-04-2020 heeft het college besloten de concept-RES NHN vrij te geven voor deelnemers en betrokkenen in het RES-proces, zodat zij door middel van een digitale consultatie in de periode van 24 april tot eind september hun reactie konden geven op de voorlopige concept RES-NHN.
- Op 30-06-2020 heeft het college de *concept-RES NHN* vastgesteld /ingestemd met de concept-RES NHN, en deze aan u voorgelegd voor het uiten van wensen en bedenkingen. Ook heeft het college ingestemd om de concept-RES NHN aan de bieden aan het Nationaal Programma voor doorrekening en advies.
- Op 15-09-2020 heeft de raad besloten over haar wensen en bedenkingen naar aanleiding van de concept-RES.
- Op 15-12-2020 heeft het college de Reactienota vastgesteld, met daarin de voorgestelde wijzigingen voor de RES 1.0, naar aanleiding van de uitkomsten van de digitale consultatie en de wensen en bedenkingen.
- Op 16-03-2021 heeft het college besloten om de raad te adviseren om de voorgestelde zoekgebieden zon en wind in Schagen op de kaart uit de RES 1.0 te veranderen in zoekgebieden zon, deze zoekgebieden eerst participatief uit te werken tot vaststelling van de RES 2.0 én in de uitwerking naar de RES 2.0 het draagvlak voor de zoekgebieden zon en wind lokaal met belanghebbenden zorgvuldig te onderzoeken.

Beoogd effect

De ambitie van de RES Noord-Holland Noord

Het proces van de RES NHN heeft geresulteerd in de 45 zoekgebieden voor zonne- en/of windenergie zoals deze zijn opgenomen op de kaart van de RES 1.0:

- De zoekgebieden tellen op tot een eerste "bod" van: 1,50 TWh
- Bestaande opwek in de regio is: 2,08 TWh
- De ambitie van Noord-Holland Noord komt daarmee op: 3,6 TWh

Daarnaast zijn er kansen op het IJsselmeer. West-Friesland, de Kop van Noord-Holland en de Provincie dagen het Rijk uit om samen het plan *Duurzaam Leefbaar* te realiseren, waarbij natuurontwikkeling met zonne-atollen wordt gecombineerd in de Wieringerhoek van het IJsselmeer. De opbrengst van deze locatie komt bovenop de gestelde ambitie van de regio Noord-Holland Noord. Omdat dit initiatief stapje voor stapje moet worden uitgewerkt en er nog

veel onzekerheden zijn, acht de regio het te voortvarend om de potentiële opbrengst van (voorzichtig ingeschat op 1,1 TWh) nu al toe te voegen aan de ambitie voor 2030.

Bijdrage aan de eigen ambitie

De gemeenten, de deelregio's Alkmaar, Kop van Noord-Holland en West-Friesland, de Provincie en het waterschap hebben elk eigen doelstellingen voor klimaatneutraliteit. De RES helpt om deze eigen doelstellingen te verwezenlijken. Het bod van de RES NHN is tegelijkertijd een belangrijke bijdrage aan de landelijke opgave.

Kader

Kader

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat 30 energieregio's in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Noord-Holland Noord (NHN) is een van de 30 energieregio's. Het bod van de RES NHN maakt deel uit van het totale aanbod van alle RES-regio's die moet leiden tot de duurzame elektriciteitsopwek van 35 TWh.

Naast de RES 1.0 zijn producten en analyses gemaakt en zijn samenwerkingen ontstaan die gaan helpen om de zoekgebieden verder uit te werken en de RES tot uitvoering te brengen:

- Liander heeft een netimpactanalyse uitgevoerd voor de concept-RES en de RES 1.0.
- Er wordt een online 'storymap' ingericht waarin alle processtappen en achterliggende documenten op een heldere en voor iedereen toegankelijke manier wordt gepresenteerd.
- Er is een openbare [online RES-viewer](#) ingericht waarop de actuele situatie van de zoekgebieden kan worden bekeken. Elk zoekgebied in de RES-viewer heeft een 'gebiedspaspoort'. (zie 2.1)
- Rondom specifieke onderwerpen zijn thematafels georganiseerd. Uit de verschillende thematafels zijn aanbevelingen en handreikingen voortgekomen (zie Katern Thematafels)
- Er zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen betrokken partijen die meedenken en meedoen, zoals de [Coalitie Duurzame Energie](#), de [Participatiecoalitie Noord-Holland](#), de samenwerking tussen Natuur en Milieu Federatie (NMF) en het Economisch Forum (van Kaart naar Vaart), samenwerkingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt en concrete initiatieven van samenwerkende boeren.

Argumentatie

Argumenten voor

De RES NHN 1.0 is het resultaat een regionale samenwerking tussen de 18 gemeenten, provincie en waterschap in Noord-Holland Noord.

Er is een participatietraject doorlopen waarbij inwoners, bedrijven en organisaties betrokken zijn. In het katern "RES-proces: van startnotitie tot RES 1.0" is een uitgebreide beschrijving van het doorlopen proces opgenomen. Een zorgvuldig besluitvormingsproces is gevolgd waarbij colleges en gemeenteraden en verenigde vergadering van het hoogheemraadschap stap voor stap zijn meegenomen en hun invloed hebben uitgeoefend.

De RES 1.0 is een actualisatie, verdieping en concretisering van de concept-RES (april 2020). U heeft als gemeenteraad uw input gegeven door middel van wensen en bedenkingen naar aanleiding van de concept-RES. In de RES 1.0 zijn meerderde zoekgebieden geschrapt of aangepast, naar aanleiding van ontvangen reacties, wensen en bedenkingen, of nader onderzoek. Hoofdstuk 2.1 van de RES 1.0 geeft een toelichting op het bod en de zoekgebieden in Noord-Holland Noord. Bovendien heeft de raad in Schagen zich uitgesproken voor focus op drie onderwerpen: Zon op grote daken, Zon op parkeerplaatsen en Kleine windturbines (voor eigen gebruik).

Het bod en de zoekgebieden van de RES 1.0 NHN zijn de uitkomst van een intensief participatietraject gedurende de afgelopen twee jaar. Er is van onderaf verkend wat de mogelijkheden zijn voor zonne- en windenergie op land. Daarvoor is gesproken met gemeenten in de regio, provincie, waterschap, netbeheerders, inwoners, ondernemers, energiecoöperaties, woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, agrariërs, en maatschappelijke organisaties op gebied van natuur en milieu. Tijdens het proces zijn onderzoeken gedaan, scenario's verkend, effecten onderzocht, vele bijeenkomsten georganiseerd en gesprekken gevoerd over de (on)mogelijkheden van zonne- en windenergie op land in de regio.

Naast de RES 1.0 zijn er producten en analyses gemaakt en samenwerkingen ontstaan die gaan helpen om de zoekgebieden verder uit te werken en de RES tot uitvoering te brengen:

- Liander heeft een netimpactanalyse uitgevoerd voor de concept-RES en de RES 1.0.
- Er wordt een online 'storymap' ingericht waarin alle processtappen en achterliggende documenten op een heldere en voor iedereen toegankelijke manier wordt gepresenteerd.
- Er is een openbare [online RES-viewer](#) ingericht waarop de actuele situatie van de zoekgebieden kan worden bekeken. Elk zoekgebied in de RES-viewer heeft een 'gebiedspaspoort'. (zie 2.1)
- Rondom specifieke onderwerpen zijn thematafels georganiseerd. Uit de verschillende thematafels zijn aanbevelingen en handreikingen voortgekomen (zie Katern Thematafels)
- Er zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen betrokken partijen die meedenken en meedoen, zoals de [Coalitie Duurzame Energie](#), de [Participatiecoalitie Noord-Holland](#), de samenwerking tussen NMF en het Economisch Forum (van Kaart naar Vaart), samenwerkingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt en concrete initiatieven van samenwerkende boeren.

Met de RES NHN 1.0 draagt de regio Noord-Holland Noord bij aan de eerste stap om te voldoen aan de landelijke opgave die is vastgelegd in het Klimaatakkoord.

Argumenten tegen

Ondanks het gevolgde participatieproces, voelen met name inwoners in zoekgebieden en dorpsraden zich veel te weinig betrokken en gehoord. Dit is gebleken uit de veelheid aan reacties en bezwaren die we ontvangen hebben en de grote opkomst op de informatiebijeenkomst 16 maart 2021 waar vele zorgen over de verwachte ontwikkelingen werden uitgesproken.

Alternatieven: geen blauwdruk maar dynamisch document

Het RES-proces is dynamisch en de RES 1.0 geeft een tussenstand weer: het is een momentopname. Wij zullen de komende periode tot de RES 2.0 flink inzetten op het in gesprek gaan met de inwoners en andere belanghebbenden. Op basis van deze gesprekken willen we kansen en mogelijkheden verder in beeld brengen.

In de [online RES-viewer](#) wordt de actuele stand van de zoekgebieden bijgehouden. In de verdere uitwerking van de zoekgebieden zoeken we naar de meest optimale oplossingen, gezien vanuit draagvlak, ruimtelijke inpassing, relatie met andere opgaven en systeemefficiëntie. Hierdoor kunnen zoekgebieden worden aangepast, afvallen of worden toegevoegd. Als zoekgebieden afvallen of kleiner worden, dan blijft de ambitie van de regio in stand. Naast de zoekgebieden in de RES, kunnen bottom-up nieuwe ideeën en initiatieven ontstaan om op land hernieuwbare energie op te wekken. Het is belangrijk om ook deze initiatieven te onderzoeken en de mogelijkheden en onmogelijkheden te verkennen. Initiatiefnemers doen daarvoor een eerste verkenning naar de haalbaarheid (onder andere naar draagvlak, netinfrastructuur, ecologie en goede ruimtelijke inpassing). Nieuwe initiatieven worden (los van besluitvorming over de RES) voorgelegd aan raad of college. Na vaststelling worden ze meegeteld in de RES 2.0. Ook nieuwe technieken of innovaties kunnen een rol gaan spelen. Daarom wordt de RES iedere twee jaar geactualiseerd.

Maatschappelijk draagvlak

In het proces naar de RES 1.0 heeft gemeente Schagen zowel vele positieve als negatieve reacties ontvangen. Uit lokale bijeenkomsten en een enquête onder inwoners is gebleken dat over het algemeen het nut gezien wordt van de overstap naar gebruik van duurzame energie, maar dat er sterke behoefte was goed geïnformeerd te worden en zo mogelijk betrokken. Vooral bleek er een groot draagvlak voor opwek van duurzame elektriciteit op grote daken of parkeerterreinen, zodat het landelijk gebied kan worden ontzien. In de periode van het vaststellen van de reactienota op 15 december 2020 tot 1 maart 2021 konden de zoekgebieden lokaal worden uitgewerkt op maatschappelijk draagvlak. Deze periode is veel te kort gebleken om een zorgvuldig participatieproces in te richten en uit te voeren.

De gemeente heeft een participatieplatform Samen-Schagen.nl opgericht waar vragen kunnen worden gesteld en reacties worden gedeeld. Tussen 24 februari en 4 maart hebben alle inwoners en ondernemers in gemeente Schagen een brief ontvangen. In deze brief is informatie gedeeld over de totstandkoming van de RES, het besluitvormingsproces en de participatie. Bovendien is iedereen uitgenodigd voor de informatiebijeenkomst op 16 maart 2021. De opkomst was groot. Er waren 400 aanmeldingen en 350 deelnemers aanwezig. Er zijn 800 vragen gesteld in de chat. Het verslag, de presentaties van de informatieavond en de Vraag- en antwoordnotitie zijn op de site Samen.Schagen.nl geplaatst. In de komende periode gaat de gemeente een goed doordacht participatietraject voorbereiden voor de grote duurzame elektriciteitsopwekking op weg naar de RES 2.0. Ze gaat ook onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor financiële participatie, in samenwerking met initiatiefnemers en energiecoöperaties. Het streven is 50% financiële participatie. Daarnaast zet ze in op creëren van mogelijkheden voor de gewenste ontwikkelingen (onder voorwaarde van behoud van ruimtelijke kwaliteit en andere waarden) van Zon op grote daken, Zon op parkeerterreinen en Kleine windturbines (voor eigen gebruik).

Financiële consequenties

Kosten RES-proces

Het budget voor het regionale RES-proces en de ondersteuning door de programma-organisatie RES NHN is tot de RES 1.0 geborgd door een landelijke en provinciale bijdrage. Het is de wens van de betrokken overheden om de regionale ondersteuningsstructuur voor de RES voort te zetten tot aan 2025. Hiervoor wordt een regionaal uitvoeringsprogramma opgesteld en indien nodig wordt hierbij een dekkingsvoorstel opgenomen. De invulling hiervan is mede afhankelijk van een rijksbijdrage voor het vervolgproces. Een besluit over een rijksbijdrage is aan het nieuwe kabinet en wordt niet eerder dan in de tweede helft van 2021 verwacht. Eind 2021 wordt een besluit genomen over het regionaal uitvoeringsprogramma. (Zie [hier](#) het bericht over Kamerbrief over de continuering van de ondersteuning RES-proces).

Extra uitvoeringslasten gemeenten

Daarnaast is voor de uitvoering van het Klimaatakkoord uitvoeringsbudget nodig voor gemeenten, provincies en waterschappen. Dit is voor de komende drie jaar geraamd op 1,8 miljard euro. Dat adviseert de Raad voor het Openbaar Bestuur in het advies "Van Parijs naar praktijk". De uitvoeringslasten voor gemeenten komen neer op circa € 600 miljoen per jaar. (De link naar het ROB-advies vindt u [hier](#)). Een besluit hierover is, net als het besluit over een Rijksbijdrage voor het RES-proces, aan het nieuwe kabinet.

Financiële consequenties Schagen

Voor de gemeente Schagen heeft dit voorstel geen financiële consequenties. Eventuele kosten van de RES worden gedekt uit het beschikbare budget van het Duurzaamheidsprogramma.

Juridische risico's

- Juridische status RES: De in de RES 1.0 gemaakte afspraken krijgen pas een juridische status als deze worden uitgewerkt en vastgesteld in omgevingsrechtelijke instrumenten (het omgevingsbeleid). Er is daarom geen mogelijkheid tot beroep en bezwaar op de RES.
- MER-plicht: de RES is niet plan-mer-plichtig op grond van het Nederlandse recht. Er is nog geen jurisprudentie of de RES op grond van de Europese Strategische Milieu Beoordeling (SMB-Richtlijn) mer-plichting is. Daarom heeft de energieregio deelgenomen aan een landelijke pilot en is op basis van de concept-RES NHN advies gevraagd aan de 'Commissie voor de MER', om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de vereisten van een plan-mer, zonder deze formeel te doen. In het katern 'MER en milieueffecten' wordt hier dieper op ingegaan.
- Verdrag van Aarhus: er is geen jurisprudentie wat betreft de inspraakverplichtingen voor de RES volgens van het Verdrag van Aarhus. In het katern 'RES-proces: van startnotitie tot RES 1.0' is beschreven wanneer en op welke manier participatie is georganiseerd tijdens het RES-proces.

Communicatie

De website en nieuwsbrief van de Energieregio NHN zijn het centrale communicatiemiddel. Op de website zijn alle documenten gepubliceerd, waaronder de startnotitie, fotodocumenten, scenario's, concept-RES en de reactienota. U kunt hier kennis van nemen via: www.energieregionhn.nl. U kunt zich ook [inschrijven voor de nieuwsbrief](#).

De RES 1.0 NHN is na het collegebesluit op 21 april 2021 openbaar gemaakt en gepubliceerd op www.energieregionhn.nl

Wij doen een persbericht naar aanleiding van het collegebesluit en raadsbesluit uit.

Op 21 april is er een brede (online) informatiebijeenkomst over de RES 1.0, voor een ieder.

De communicatiemiddelen die worden ingezet om de gemeenteraad op de hoogte te houden zijn:

- Regionale raadsinformatiebijeenkomst (20 mei 2021 voor de deelregio Kop van Noord-Holland)
- Reflectiebijeenkomst RES NH (19 mei 2021)
- Raadsinformatiebrieven/nieuwsbrieven

Realisatie van het besluit

Besluitvorming van de raad over de RES NHN 1.0 is gepland op 29 juni en de oordeelsvormende raad op 8 of 9 juni 2021

Het raadsbesluit reikt voor wat betreft de kaarten alleen over het grondgebied van uw gemeente.

U neemt een besluit over de RES 1.0 en de doorwerking daarvan in het omgevingsbeleid. De netimpact-analyse, hoofdstuk 8 en de katernen geven achtergrond informatie, hierover vindt geen besluitvorming plaats.

Besluiten over zoekgebieden worden meegenomen in de verdere uitwerking van zoekgebieden, in de kaart van de [RES-viewer](#) verwerkt en ook in het gebiedspaspoort van het betreffende zoekgebied (gebiedspaspoorten zijn in te zien in de RES-viewer).

De in de RES 1.0 gemaakte afspraken worden, met inachtneming van de door u mogelijk ingediende moties en/of amendementen, door het college uitgewerkt en vastgesteld in de uitvoeringsinstrumenten van het gemeentelijk omgevingsbeleid, zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning(en). Er wordt toegewerkt naar haalbare projecten met draagvlak en vergunningverlening in 2025.

Bij de uitwerking van de RES in de uitvoeringsinstrumenten van het omgevingsbeleid, vindt de integrale afweging plaats van alle ruimtelijke opgaven. Er is in het RES-proces veel voorwerk gedaan, wat helpt bij het maken van integrale afwegingen in het omgevingsbeleid, een voorbeeld hiervan is het advies van de Commissie m.e.r. (zie katern MER en milieueffecten).

Wijzigingen in het RES-document kunnen niet eerder dan in de RES 2.0 worden verwerkt. De RES 1.0 wordt op 9 juli 2021, samen met eventuele moties en amendementen in bijlage 4, aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving voor doorrekening.

Daarnaast wordt er een plan gemaakt voor een regionaal uitvoeringsprogramma, waarvoor na de zomer input bij u wordt opgehaald.

Bijlagen

1. RES 1.0 NHN - def 2 april 2021 .pdf
2. Overzicht bijeenkomsten RES NH 2021 .pdf
3. 20210304 Communicatieaanpak naar RES 1.0 NHN.pdf

Concept Raadsbesluit

Vergadering van ...

Regionale Energie Strategie 1.0 NHN

De Gemeenteraad van de gemeente Schagen,

gelezen het voorstel van college van burgemeester en wethouders d.d. 20 april 2021

besluit

1. De gemeenteraad besluit:

- in te stemmen met de Regionale Energie Strategie 1.0 Noord-Holland Noord (RES 1.0 NHN) als resultaat uit het regionale proces. Met als belangrijkste punten:

- o de ambitie van de regio Noord-Holland Noord van 3,6 Terawattuur (TWh) als uitgangspunt te hanteren voor de opwek in 2030 in de regio Noord-Holland Noord en daarmee bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030.
- o de kaart met globale zoekgebieden voor opwek van grootschalige wind- en zonne-energie daarvoor als uitgangspunt te hanteren.

2. De gemeenteraad besluit:

- de uitkomsten van de RES 1.0, die effect hebben op gemeente Schagen, mee te nemen bij de uitwerking van de uitvoeringsinstrumenten voor omgevingsbeleid.

Aldus besloten in de vergadering van...

De Gemeenteraad van de gemeente Schagen,